

Шевченко Сергій Олексійович
професор кафедри загальноправових дисциплін,
доктор наук з державного управління, професор

Крупіцька Анастасія Віталіївна
Засоба Олександра Вячеславівна
студентки юридичного факультету

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ СТАТУС ДЕРЖАВНОЇ ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Покращення законодавства нашої держави, створення національної правової системи, яка відповідає європейським стандартам – складне та нагальне питання сьогодення. Правова держава характеризується не лише тим, що забезпечує недопущення порушень законодавства, прав і свобод людини і громадянина, а й створенням дієвих гарантій які стануть підґрунтям поновлення цих прав.

Проблеми правового статусу державних службовців були предметом наукових досліджень М. Бурбики, В. Долежана, А. Васильєва, О. Костюкова, В. Манохіна, Є. Поповича, Г. Середи, П. Шумського, М. Якимчука та інших.

28 березня 1998 року Закон України «Про державну виконавчу службу» започаткував епоху розвитку державного виконавчого провадження. Зокрема, ліквідували інститут судових виконавців та створили державну виконавчу службу. Основним завданням державної виконавчої служби є своєчасне, повне та неупереджене примусове виконання рішень. Проте розвиток правової держави не стоїть на місці, саме тому цей закон у 2016 році втратив чинність. Сьогодні Закон України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» визначає основи організації та діяльності з примусового виконання судових рішень і рішень інших органів (посадових осіб) органами державної виконавчої служби та приватними виконавцями, їхні завдання та правовий статус. Також Закон України «Про державну службу» визначає головні аспекти та напрями діяльності державних службовців у сфері виконавчої влади.

У наш час дослідження незадовільного стану діяльності виконавчої служби є актуальною проблемою державного управління в Україні. Неefективність її функціонування можна визначити завдяки статистичним даним Міністерства юстиції України.

У контексті удосконалення та реформування інституту примусового виконання рішень юрисдикційних органів серед науковців та практиків, які зосереджували свою увагу на питаннях виконавчого провадження, його дефініції та змісту (Ю. Білоусов, Є. Гришко, О. Капля, М. Омельченко, М. Штефан, С. Штефан, С. Щербак та інші), зазначається, що таке законодавче визначення поняття виконавчого провадження вже не розкриває його сутності та потребує додаткового вивчення й аналізу.

Державна виконавча служба втілює один із важливих видів діяльності із формування професійного центра саме з метою виконання завдань держави щодо реалізації функції захисту прав і свобод людини і громадянина та забезпечення своєчасного, повного та неупередженого примусового виконання рішень, передбачених законом [1, с. 5–6]. Характеризуючи державну виконавчу службу, слід акцентувати, що вона забезпечує суспільно корисну діяльність, яку необхідно розглядати як інтелектуальну та спрямовану на об'єктивну реалізацію прав, свобод і законних інтересів людини й громадянина.

Державна виконавча служба є урядовим органом державного управління у складі Міністерства юстиції України та реалізує єдину державну політику в сфері примусового виконання рішень [2, с. 6]. Метою діяльності державної виконавчої служби є забезпечення виконання судових рішень та інших органів державної влади відповідно до законодавства.

Складовою адміністративно-правової характеристики органів державної виконавчої служби є саме їх юрисдикція [3, с. 27]. Зокрема, Д. Фіолевський визначив такі: рішення, ухвали і постанови судів у цивільних справах, за якими у встановленому порядку видано виконавчі листи; вироки, ухвали і постанови судів у кримінальних справах у частині майнових стягнень, за якими у встановленому порядку видано виконавчі листи; постанови судів у частині майнових стягнень у

справах про адміністративні правопорушення; рішення, ухвали, постанови господарських судів, за якими у встановленому порядку видано накази; виконавчі написи нотаріусів; рішення третейських судів, за якими у встановленому порядку судами загальної юрисдикції видано виконавчі листи; рішення комісій з трудових спорів; постанови, винесені органами (посадовими особами), уповноваженими законом розглядати справи про адміністративні правопорушення у випадках, передбачених законом; рішення іноземних судів і арбітражів у передбачених Законом України «Про визнання та виконання в Україні рішень іноземних судів» випадках і порядку, установлених законом; рішення Європейського суду з прав людини; рішення державних органів, прийняті з питань володіння і користування культовими будівлями та майном; рішення Антимонопольного комітету України та його територіальних відділень у передбачених законом випадках; постанови державного виконавця про стягнення виконавчого збору; постанови державного виконавця про стягнення витрат на проведення виконавчих дій; постанови державного виконавця про накладення штрафу.

Всі рішення, які видаються іншими органами державної влади, за своєю природою є виконавчими документами. Проте щодо судових рішень, слід зазначити, що для приведення їх до примусового виконання необхідним є видання окремого виконавчого документа. Винятком з цього правила є тільки ухвали судів про вжиття заходів забезпечення позову, ухвали про вжиття запобіжних заходів (у господарському процесі), ухвали про вжиття тимчасових заходів (у справах про захист авторських і суміжних справ) та постанови судів з адміністративних справ, які самі по собі є виконавчими документами [4, с. 71].

У сфері правоохоронної діяльності країни функціонують численні державні органи та недержавні організації, проте державна виконавча служба є єдиною службою, яка реалізує безпосередні контакти із юридичними та фізичними особами щодо забезпечення їх прав у сфері примусового виконання рішень. Ми погоджуємось із думкою О. Клименко з приводу того, що державна виконавча служба має широке коло владних повноважень та відрізняється специфічними властивостями, які виділяють її серед інших суб'єктів правоохоронної діяльності [5, с. 80–81].

У 2018 році С. Глущенко зазначила, що діяльність державної виконавчої служби стала прозорішою та ефективнішою. Міністерство юстиції України вживає заходи щодо модернізації системи примусового виконання рішень. Наступним кроком Міністерства юстиції України є зосередження уваги на вирішення таких питань, як: заборгованість щодо сплати аліментів, заробітної плати тощо. Міністерство юстиції України розробило законопроект #ЧужихДітейНеБуває. Серед результатів, наприклад, 180 тис. осіб внесено у реєстр боржників щодо сплати аліментів. Винесено понад 115 постанов державними виконавцями стосовно обмеження боржників права виїжджати за кордон, керування автотранспортними засобами та користування зброєю. Понад 1200 громадян залучено на суспільно корисні роботи. Отже, більше 500 тис. дітей змогли пізнати дійсну допомогу від своєї країни. Близько 2 млрд грн заборгованих аліментів було стягнуто державними виконавцями. Так, цей проєкт дійсно працює, захищає порушені права маленьких жителів України. Далі постало питання щодо ліквідації боргів із заробітної плати та інших виплат, які пов'язані з трудовими правовідносинами. І вже за 6 місяців були перші результати: погашено 225,3 млн грн заборгованостей, як наслідок, 17,5 тис. працівників отримали свою заробітну плату [6].

За першу половину 2019 року фактичний показник виконання судових рішень суттєво зріс. По факту виконано 544 тис. виконавчих документів, а це становить 47,9 %, на суму 7,8 млрд грн. Всього стягнуто 10,9 млрд грн. Загалом кількість виконаних документів по факту зросла на 23,3 % порівняно з аналогічним періодом у 2018 році – зазначає С. Глущенко. Водночас приватні виконавці також демонструють позитивні результати своєї роботи. Отже, станом на перше півріччя на виконанні у приватних виконавців було 58 453 виконавчих документів на загальну суму 33,1 млрд грн. І за весь цей час вони змогли виконати 3 416 виконавчих документів на суму 1,1 млрд грн. Також варто підкреслити, що через дії законів #ЧужихДітейНеБуває на користь дітей було стягнуто 3,9 млрд грн, а це на 1,4 млрд грн або 55,8 % більше, ніж за аналогічний період 2018 року. Щодо трудових відносин, то з початку 2019 року органами ДВС було стягнуто 298,8 млн грн. При цьому заборгованість повністю погашена відносно 36 тис. працівників. Загалом з початку запровадження кампанії щодо ліквідації заборгованості із заробітної плати стягнуто 664,8 млн грн на користь 74,1 тис. працівників [7].

Отже, пріоритетними завданнями Державної виконавчої служби є: забезпечення формування і реалізації державної політики у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб); забезпечення своєчасного, повного і неупередженого виконання рішень у порядку, встановленому законодавством. Наша країна має забезпечувати не тільки справедливий розгляд справи, а й не менш справедливе та швидке втілення судового рішення по справі.

Список використаних джерел

1. Стаднік Г. В. ДВС: новий статус та законодавчі новації. *Бюлетень Міністерства юстиції України*. 2011. № 3. С. 5–9.
2. Клименко О. С. Адміністративно-правове регулювання діяльності державної виконавчої служби щодо примусового виконання рішень майнового характеру : автореф. дис. ... канд. юрид. наук. Дніпропетровськ, 2011. 21 с.
3. Бабич В. А. Державна виконавча служба: правова природа та перспективи реформування. *Адвокат*. 2012. № 1. С. 25–28.
4. Крупнова Л. Значення принципу законності в Діяльності Державної виконавчої служби України. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2013. № 1. С. 69–74.
5. Клименко О. С. Принципи діяльності Державної виконавчої служби України з примусового виконання рішень судів та інших юрисдикційних органів. *Право і суспільство*. 2010. № 2. С. 79–85.
6. Державна виконавча служба : звіт про результати роботи у I півріччі 2018 року. URL: file://localhost/Users/nastia.krupa/Downloads/bmju_2018_7_9.pdf.
7. Державна виконавча служба презентувала результати роботи у першому півріччі 2019 року. *Міністерство юстиції*. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/derjavna-vikonavcha-služba-prezentovala-rezultati-roboti-u-pershomu-pivrichchi-2019-roku>.

Голобутовський Роман Зіновійович
доцент кафедри загальноправових дисциплін,
кандидат юридичних наук, доцент

Оболенцева Яніна Михайлівна
студентка юридичного факультету

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

**ПРИНЦИПИ АДМІНІСТРАТИВНОГО СУДОЧИНСТВА:
ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ**

На сучасному етапі розвитку нашої держави пріоритетним напрямом є відповідність європейським стандартам правової держави, у якій права і свободи людини і громадянина є найвищою соціальною цінністю. Зокрема, Україна фокусує свою увагу на реформуванні судової гілки влади. Судова система є однією із ключових інститутів, що здійснює охорону конституційного ладу й забезпечує правопорядок у державі, пріоритетом діяльності якої є чесність, справедливість, людяність і верховенство права. Наведені положення закріплені у чинному законодавстві як керівні засади функціонування адміністративних судів. Саме принципи адміністративного судочинства втілюють ті цінності, на яких ґрунтується їх реалізація. Принципи діють у певній сукупності, тому що об'єднані єдиною метою – забезпечення належного розгляду адміністративної справи з дотриманням прав і свобод всіх учасників процесу.

Питанню щодо дослідження принципів адміністративного судочинства приділяли увагу такі науковці: В. Авер'янов, О. Бандурка, В. Бевзенко, А. Берлач, Ю. Битяк, А. Колодій, А. Комзюк, Р. Мельник та інші.

Розглядати правозахисну природу адміністративної юстиції неможливо без виокремлення принципів адміністративного судочинства, які становлять врегульований спеціальними адміністративно-процесуальними нормами порядок діяльності адміністративних судів щодо послідовного розгляду та вирішення адміністративних спорів певної категорії. Принципи адміністративного судочинства – це базисні, первісні засади його існування, які опосередковують закономірність такого існування і взаємний зв'язок цього явища з іншими правозахисними явищами [1].

Принципи адміністративного судочинства становлять найбільшу кількісну групу принципів адміністративної юстиції. У ч. 3 ст. 2 Кодексу адміністративного судочинства України закріплено основні принципи здійснення правосуддя у адміністративних судах, зокрема: верховенство права; рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом; гласність і відкритість судового процесу та його повне фіксування технічними засобами; змагальність сторін, диспозитивність та офіційне з'ясування всіх обставин у справі; обов'язковість судового рішення; забезпечення права на